

DE GENEZING VAN NAÄMAN

Hugo Bouter

DE GENEZING VAN NAÄMAN

Bijbelstudies over 2 Koningen 5

Boeken om de Bijbel
Gouda

De genezing van Naäman

Copyright © H. Bouter

Omslagontwerp: Thomas van Oostrum

Druk: Drukkerij Van der Perk B.V., Nieuw-Lekkerland

Eerste editie 1995 Uitg. Initiaal, Den Haag

Tweede editie 2004 Boeken om de Bijbel, Gouda

Distributie: Johannes Multimedia, Postbus 31, 3940 AA Doorn

ISBN 90-70926-38-5

NUR 707

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch of mechanisch, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

'Ga heen en baad u (...) en gij zult rein zijn'.

2 Koningen 5:10

'Wie gebaad heeft, is geheel rein'.

Johannes 13:10

'Gij zijt nu rein om het woord, dat Ik tot u gesproken heb'.

Johannes 15:3

INHOUD

1. NAÄMAN EN ZIJN MELAATSHEID	9
- De hoofdpersonen	9
- Naäman de legeroverste	10
- Zijn melaatsheid	12
- Gespreksvragen	14
2. EEN ONVERWACHT ADVIES	15
- Een jong meisje uit Israël	15
- Naar de koning van Israël	17
- Naar Elisa	18
- Gespreksvragen	19
3. NAÄMANS 'DOOP' IN DE JORDAAN	21
- Ga heen en was u zevenmaal	21
- Nieuw leven in Christus	22
- Zeven zegeningen	24
- Gespreksvragen	25
4. WANDELEN IN NIEUWHEID DES LEVENS	27
- Een leven uit dankbaarheid	27
- Een leven in Gods tegenwoordigheid	28
- Een leven zonder compromissen	29
- Gespreksvragen	31

5. GEHAZI'S EINDE	33
- Gehazi verrijkt zichzelf	33
- Zijn confrontatie met Elisa	34
- Zijn straf	35
- Gespreksvragen	37

1

NAÄMAN EN ZIJN MELAATSHEID

*In dit boekje bezien wij de genezing van Naäman vanuit
nieuwtestamentisch perspectief. Zijn reiniging is namelijk
een illustratie van de redding en reiniging van de zondaar.
Nadat wij eerst kort kennis hebben gemaakt met de hoofdpersonen
uit 2 Koningen 5, gaan wij in op de vraag waarom melaatsheid
een beeld is van de zonde.*

De hoofdpersonen

Dit bekende hoofdstuk uit de Bijbel is eigenlijk een meesterstuk van vertelkunst. Scherper en duidelijker dan in de boeiendste roman wordt hier het leven van een aantal personen getekend. Dat is ook niet verwonderlijk, want het is het Woord van God dat levend en krachtig is. Laten wij de hoofdpersonen eerst voorstellen:

(1) Naäman, de overste van het Syrische leger: een zeer gezien en geliefd man, zowel bij zijn heer als bij zijn dienaren (vers 1,13). Toch had hij een onoplosbaar probleem: hij was melaats.

(2) Een jong meisje uit het land van Israël. Zij leefde als balling in een vreemd land, maar bleef trouw aan de God van Israël. Zij had een groot geloof en zij had haar vijanden lief (vers 3). Zij blijft naamloos in deze geschiedenis, maar zij blinkt uit door haar geestelijke kwaliteiten.

(3) De koning van Israël. Zijn naam blijft eveneens onvermeld, maar het zal Joram zijn geweest, de zoon van de goddeloze Achab. Hij werd juist gekenmerkt door ongelof, wanhoop en achterdocht (vers 7).

(4) De profeet Elisa, de woordvoerder van de levende God. Hij is de centrale figuur in dit hoofdstuk en hij valt op door zijn eenvoud en beslistheid, zowel tegenover de groten der aarde als tegenover zijn eigen knecht Gehazi.

(5) Gehazi, de dienaar van de profeet. Hij staat hier in scherp contrast tot zijn meester door zijn hebzucht, onbegrip en wereldsgezindheid. De diepste roerselen van zijn hart worden blootgelegd, zoals later een Judas zou worden ontmaskerd door de Heer Zelf. Het hoofdstuk eindigt zoals het begint: met een melaatse! De melaatsheid van Naäman zou Gehazi en zijn nakomelingen aankleven, voor altoos (vers 27).

Naäman de legeroverste

Zoals gezegd was Naäman een zeer gezien en geliefd man. Zijn naam betekent ook 'liefelijkheid' of 'vriendelijkheid'. De achting die men voor hem had, kan te maken hebben gehad met zijn hoogstaande karakter. Immers, zowel zijn heer als zijn dienaren schijnen oprecht begaan te zijn geweest met zijn lot (vers 4,5,13).

In vers 1 wordt de gunst waarin hij stond echter in verband gebracht met zijn militaire prestaties: '(...) want door hem had de HERE een overwinning aan Aram geschonken'. Dit laatste is een veelzeggende uitdrukking. Het wil eigenlijk zeggen: de HERE regeert! Hij bestuurde niet alleen Zijn eigen volk Israël, maar ook de volken. En dat is nog steeds zo, hoewel Gods regering voor ons vaak ondoorgrondelijk is. Dat is de eerste les die wij hier leren. God is geen plaatselijke god, een berggod of een god van de vlakten of van één van de elementen. Zo dachten de heidenen; zo dachten ook de Arameeërs (1 Kon. 20:23 e.v.). Maar dat was een grote vergissing. God is de *levende* God, de Heer van hemel en aarde. Hij houdt de hele wereld in Zijn hand.

In de tweede plaats gebruikt Hij de volken echter ook, als dat nodig is, om Zijn eigen volk te tuchtigen. Aram was zo'n tuchtroede in de tijd van de goddeloze Achab en zijn opvolgers. En Assur, de wereldmacht die toen in opkomst was, zou het in nog sterkere mate zijn (Jes. 10:5). Aram (d.i. Syrië) bedreigde Israël vanuit het noorden, eigenlijk al sinds de dagen van Salomo (1 Kon. 11:25). Er was niet altijd oorlog tussen beide staatjes, soms sloten zij ook vredesverdragen (vgl. het verbond tussen Achab en Benhadad in 1 Kon. 20:34). De verhouding tussen Aram en Israël leek dan echter meer op een gewapende vrede. Zo was het ook hier, want de koning van Israël zocht achter de brief van de koning van Aram een voorwendsel voor een nieuwe oorlog (vers 7).

God gebruikte deze noordelijke vijand dus als Zijn tuchtroede. Aram betekent: 'hoog', 'verheven'. Wij zien in Aram een beeld van de wereld als de trotse tegenstander van Gods volk: een vijand die overtuigd is van zijn eigen voortreffelijkheid en die bovendien zelfvoldaan spreekt over zijn eigen middelen en mogelijkheden (vergelijk Naämans houding in vers 12). Als het volk van God in een slechte toestand is, moet het in de confrontatie met de wereld het onderspit delven. Dat is ook nu nog zo. Zijn wij ons daarvan bewust?

Wij gaan ervan uit dat de door Naäman bevochten overwinning inderdaad op Israël behaald is, hoewel dat niet met zoveel woorden gezegd wordt. Er is een interessante Joodse traditie die zegt dat Naäman de boogschutter was die koning Achab dodelijk verwondde in de strijd om Ramoth in Gilead (1 Kon. 22:34). Anderen denken aan een overwinning van Aram op Assyrië. Het boek 2 Koningen maakt echter duidelijk dat Elisa een belangrijke rol speelde in de oorlogen tussen Aram en Israël. De profeet trad zelfs op in Damascus en was betrokken bij de aanstelling van Hazaël als koning van Aram (2 Kon. 8:7 e.v.). Dit paste allemaal in het plan van God om Zijn volk, dat van Hem was afgeweken, te tuchtigen en langs die weg tot inkeer te brengen.

Naäman, de Syrische legeroverste, was dus een groot man. Iedereen was hem gunstig gezind. Hij was zelfs een instrument in de hand van de HERE geweest. Het ging hem voor de wind, zouden wij zeggen. Toch was dat maar schijn. Het was slechts de buitenkant van zijn leven.

Zijn melaatsheid

Naäman had een verborgen probleem. Het prachtige portret van vers 1 werd ontsierd door een 'maar'. Het staat er zo treffend: 'Maar deze man was melaats'. Hij had een ongeneeslijke ziekte, en niemand kon hem helpen. Het is mogelijk dat de ziekte nog in haar eerste stadium was, want vers 11 spreekt over de aangetaste plek op zijn lichaam. Maar de kwaal zou voortwoekeren en steeds meer delen van zijn lichaam aantasten. Dat was een vreselijk vooruitzicht. Wat stond hem allemaal te wachten? Hoe moest hij voortleven met dit probleem?

Wat verstaat de Bijbel onder melaatsheid? Het schijnt een veelomvattende term te zijn geweest, die ook van toepassing was op kleding en huizen (Lev. 13-14). Volgens sommigen omvatte het alle soorten uitslag en huidziekten (o.a. psoriasis). Maar de wet op de melaatsheid maakt zelf al een onderscheid tussen 'de plaag der melaatsheid' en 'gewone uitslag' (Lev. 13: 39). Als het om personen gaat, zullen wij toch speciaal aan lepra moeten denken, zeker in het geval van Naäman en Gehazi (2 Kon. 5) en in dat van Mirjam (Num. 12). Andere voorbeelden daarvan zien wij in het leven van Mozes (Ex. 4:6), en van koning Azarja of Uzzia (2 Kon. 15:5; 2 Kron. 26:16 e.v.).

Wij weten dat ziekte en dood, smart en rouw allemaal gevolgen zijn van de zonde (vergelijk Gen. 3:16 e.v.). Door de zonde is de dood in de wereld gekomen (Rom. 5:12). Het verband tussen zonde en ziekte is overigens een heel complexe zaak. Van de melaatsheid geldt echter dat deze kwaal een bijzonder treffend beeld geeft van de zonde en haar dodelijke,

verderfelijke gevolgen. Hiervoor zijn de volgende argumenten te noemen:

(1) De melaatsheid was een besmettelijke ziekte, die bleef voortwoekeren en het hele lichaam aantastte. Zo weten wij dat er in ons zondige vlees géén goed woont (Rom. 7:18).

(2) De melaatse gold als levend *dood*. Aäron noemde Mirjam een 'dodgeborene' (Num. 12:12). Als zondaars zijn wij dood in onze overtredingen en zonden, en vreemd aan het leven van God (Ef. 2:1; 4:18). Alleen God kan ons levend maken (vergelijk 2 Kon. 5:7).

(3) De melaatse werd beschouwd als *onrein*. Hij moest zijn kleren scheuren als een teken van rouw en roepen: 'Onrein, onrein!' (Lev. 13:45). Zo kleeft de onreinheid en de schande van de zonde ons van nature aan.

(4) De melaatse verbleef vanwege zijn onreinheid buiten de legerplaats, de plaats waar een heilig God woonde te midden van Zijn volk (Lev. 13:46; Num. 5:2; 12:14; 2 Kon. 7:3; 2 Kron. 26:21). Wij leefden vroeger zonder God in de wereld en waren van Hem gescheiden.

(5) De melaatse werd niet genezen verklaard door een arts, maar *rein* verklaard door een priester. De ceremoniële reiniging op grond van de voorgeschreven offers en door middel van water, offerbloed en olie, wees heen naar het werk van Christus. Alleen Zijn verzoeningswerk is in staat de zondesmet weg te nemen. Als gereinigden mogen wij bovendien een nieuw leven leiden in de kracht van Christus' opstanding en door de zalving met de Heilige Geest.

Als wij kijken naar de melaatse Naäman, zien wij in feite dus een beeld van onszelf. Wij kunnen allerlei talenten hebben. Het kan ons voor de wind gaan. De mensen kunnen ons waarderen. Toch is er in het leven van ieder mens een 'maar', namelijk het probleem van de zonde. De 'zondeziekte' tast ons aan en richt ons te gronde. Dat zondeprobleem, dat ons leven verwoest, kunnen wijzelf niet oplossen. Maar wat bij mensen onmogelijk is, is mogelijk bij God.

Gespreksvragen

(1) In wie van de vijf hoofdpersonen uit dit verhaal herkent u iets van uzelf?

(2) Bent u misschien zelf zo'n trotse 'wereldling' als Naäman?

(3) Erkent u dat u door de zonde volkomen verdorven bent en dat u het zondeprobleem zelf niet kunt oplossen?

EEN ONVERWACHT ADVIES

In het eerste hoofdstuk hebben wij gezien waarom melaatsheid een beeld is van de zonde. Nu zien wij hoe een jong meisje uit het land Israël de machtige legeroverste de weg tot behoud wees.

*Verder blijkt hier dat geen mens Naäman kon helpen:
noch de koning van Aram, noch de koning van Israël.
De goden van Damascus konden evenmin uitkomst bieden.
Alleen bij de God van Israël was redding te vinden.
Daarom moest Naäman naar Elisa, de vertegenwoordiger
van de levende en waarachtige God.*

Een jong meisje uit Israël

Het probleem van Naäman was vanuit menselijk oogpunt onoplosbaar. Maar de geschiedenis van zijn genezing maakt ons gelukkig ook duidelijk dat er redding te vinden is bij God. Hij alleen kon Naäman verlossen van diens melaatsheid. Ja, Hij verlost ons zelfs van de ‘zondeziekte’. Maar dan moeten wij wel aan het goede adres zijn en ons heil niet zoeken bij de magiërs van deze wereld (vergelijk vers 11). Het is de levende en waarachtige God die ons kan helpen.

Het ontroerende van dit verhaal is dat een jong meisje uit het land van Israël de machtige Naäman de weg tot behoud mocht wijzen. Heel eenvoudig getuigde zij tegenover haar meesteres van haar geloof: ‘Och, of mijn heer ware voor het aan-

gezicht van de profeet, die te Samaria is, dan zou deze hem van zijn melaatsheid ontlédigen' (vers 3).

Syrische roversbenden hadden haar ontvoerd en verkocht op de slavenmarkt in Damascus. Dat was in feite een bewijs van Gods oordeel over Zijn volk. Mozes had dat reeds voorzégd: 'Uw zonen en uw dochters zullen aan een ander volk gegeven worden, dat uw ogen het aanzien, en naar hen smachten de ganse dag; maar het zal in het vermogen van uw hand niet zijn' (Deut. 28:32).

Op die manier was dit jonge meisje dus in de huishouding van de Syrische legeroverste terechtgekomen (vers 2). Naämans vrouw was haar meesteres geworden. God had dat toegelaten en Hij had het ook zo geleid, want Hij had er Zijn wijze bedoelingen mee.

Dit meisje liet zich in haar nieuwe omgeving gelukkig niet leiden door haatgevoelens. Ondanks haar jeugdige leeftijd en ondanks de moeilijke omstandigheden waarin zij verkeerde in het vreemde land, was zij een getuige van de God van Israël en had zij zelfs haar vijanden lief. Evenzo zijn wij als gelovigen in een vijandige wereld gezanten, ambassadeurs voor Christus en mogen wij getuigen van de hoop die in ons is (2 Kor. 5:20; 1 Petr. 3:15). Zijn wij ons bewust van deze hoge roeping?

Dit jonge meisje had een groot geloof in haar God en in Diens profeet. Hoe wist zij dat Elisa bereid en in staat was om generaal Naäman te verlossen van zijn melaatsheid? Het was alleen haar geloof dat haar dit influisterde. Elisa had wel allerlei wonderen verricht, maar nog nooit een melaatse genezen. Wij kunnen dat lezen in het Nieuwe Testament. Hoewel er vele melaatsen in Israël waren in die dagen, werd niemand van hen gereinigd (Luc. 4:27). Het volk van God lag onder het oordeel; de Israëlieten dienden immers de afgoden. Niemand van hen werd gereinigd in die dagen, maar wel Naäman de Syriër. Gods genade ging dus uit naar een heiden.

Naar de koning van Israël

Naämans vrouw hechte geloof aan de woorden van haar slavinnetje, en zij sprak erover met haar man. Naäman sprak erover met zijn heer, de koning van Aram (vers 4). De ziekte van de legeroverste was ondertussen een publiek geheim geworden. Van het een kwam het ander, en de zaak werd op diplomatieke wijze aangepakt (hetgeen ook in medische kwesties niet ongebruikelijk schijnt te zijn geweest in de antieke wereld). De bedoeling daarvan was dat de koning van Israël vervolgens 'de profeet in Samaria' zou benaderen, die volgens wereldse maatstaven immers zijn ondergeschikte was.

Naäman kreeg een brief mee van zijn koning en bovendien een groot geschenk. De koning van Aram was bereid om diep in de buidel te tasten voor het welzijn van een van zijn beste onderdanen. Het geschenk bestond uit een hoeveelheid van maar liefst vierhonderdvijftig kilogram zilver, tweeeënzeventig kilogram goud en tien bovenklederen of feestgewaden (vers 5). Dat vertegenwoordigde een enorm vermogen. Het goud en zilver had een waarde van vele miljoenen euro's.

Zo arriveerde Naäman in Samaria, met de brief waarin geschreven stond: 'Zo wanneer nu deze brief tot u zal gekomen zijn, zie, ik heb mijn knecht Naäman tot u gezonden, dat gij hem ontledigt van zijn melaatsheid' (vers 6). Zijn komst veroorzaakte een hele opschudding aan het hof van de koning van Israël. Deze vatte de brief namelijk op als een voorwendsel, een oorlogsprovocatie (vers 7). In wanhoop scheurde hij zijn kleren.

Zo'n pessimistische reactie was van koning Joram ook wel te verwachten (vergelijk 2 Kon. 3:13). De koning wist heel goed dat hij geen 'zoon der goden' was aan wie genezende kracht kon worden toegeschreven (zo zagen de heidense volken hun koningen maar al te vaak). Maar hij maakte helaas een ijdel gebruik van Gods naam door te zeggen: 'Ben ik dan God, om te doden en levend te maken, dat deze tot mij zendt, om een man van zijn melaatsheid te ontledigen?' Dit typeert trouwens wel

de ernst van de ziekte: alleen God, die de dodelijke kwaal gezonden had, kon uitkomst geven en de 'dode' levend maken.

Naar Elisa

Koning Joram scheen helemaal niet te denken aan Elisa, hoewel de profeet in die dagen toch het kanaal was van Gods zegen. God stak als het ware door middel van hem Zijn reddende hand toe aan Israëel. Maar de profeet bleek niet geëerd te zijn in zijn vaderstad (Elisa woonde kennelijk weer in de hoofdstad, vergelijk 2 Kon. 2:25; 6:32). Hij moest zelf het initiatief nemen.

Daarom zond hij tot de koning de boodschap: 'Waarom hebt gij uw klederen gescheurd? Laat hem nu tot mij komen, zo zal hij weten, dat er een profeet in Israëel is' (vers 8b). Zo kwam Naäman tenslotte bij Elisa, die hier ook 'de man Gods' wordt genoemd (vers 8a). Hier was hij aan het goede adres. Want de man Gods was de dienaar van de levende God – die inderdaad de macht heeft om te kunnen doden en levend te maken.

Maar er was toch een probleem. Naäman kwam in het besef van zijn eigen waardigheid, 'met zijn paarden en met zijn wagens' (vers 9). Hij zat veel te hoog te paard. Maar als wij in die houding bij God komen, kan Hij ons niet helpen. Naäman kon niet op zijn eigen voorwaarden geholpen worden, dat kon slechts op de condities die God stelde. Dat moest hij leren, zoals wij nog zullen zien.

Maar dat is nu juist precies wat iedere zondaar moet leren: in het besef van eigen onwaardigheid tot God te naderen. Het heeft geen zin om te proberen mijzelf te verbeteren of de verlossing zelf te willen verdienen. Ik moet komen zoals ik ben, en zo wil God mij aannemen. Hij doet dat uit vrije genade.

Gespreksvragen

- (1) Bent u, zoals dit jonge meisje, in uw eigen omgeving ook een gezant, een getuige van de levende en waarachtige God?
- (2) Verwacht u uw heil van mensen, van de grote mannen in deze wereld?
- (3) Of bent u ervan doordrongen dat alleen de Man Gods, dit is Christus, uitkomst kan bieden?

NAÄMANS 'DOOP' IN DE JORDAAN

*In dit derde hoofdstuk zien wij hoe Naäman zichzelf vernederde
en zich zevenmaal onderdompelde in de Jordaan.*

*Hij bleef echter niet in het watergraf,
maar kwam als een nieuw mens tevoorschijn.*

*Dat is een prachtig voorbeeld voor ons,
want als christenen zijn wij ook totaal vernieuwde mensen.*

Ga heen en was u zevenmaal

Elisa vond het niet nodig om Naäman persoonlijk te woord te staan. Hij had hiermee zijn wijze bedoelingen, zoals al gauw zou blijken. Want Naäman moest zichzelf leren vernederen; zijn trots moest gebroken worden. De profeet kwam dus niet zelf naar buiten, maar stuurde eenvoudig een bode naar hem toe met de opdracht: 'Ga heen en was u zevenmaal in de Jordaan' (vers 10a). Tevens koppelde hij hieraan de duidelijke belofte: '(...) en uw vlees zal u weerkomen, en gij zult rein zijn' (vers 10b). Een van de vreselijke gevolgen van melaatsheid is immers dat het vlees van de zieke als het ware wordt weggegeten.

Deze opdracht viel echter niet in goede aarde bij de machtige legeroverste. Naäman vatte de boodschap van de profeet op als een persoonlijke belediging. Hij had een heel andere behandeling verwacht, een ingewikkeld ritueel, zoals hij dat waarschijnlijk gewend was van de heidense tovenaars en magneti-

seurs in zijn eigen land (vers 11). Hij mocht toch ook wel rekenen op een eervolle behandeling? Tenslotte was hij niet de eerste de beste. En was hij niet in staat om Elisa rijkelijk te belonen voor zijn diensten?

Wat een opdracht: 'Ga heen en was u zevenmaal in de Jordaan!' Wat een vernedering! Waren de heldere en waterrijke rivieren van Damascus, de Abana (of: Amana) en de Parpar, niet beter dan die smalle en modderige Jordaan? Zou hij thuis geen bad kunnen nemen? Die remedie had Naäman zelf ook wel kunnen bedenken (vers 12). Hij wilde echter noch de rivieren, noch de goden van Damascus prijsgeven. Pas later zou hij erkennen dat er op de gehele aarde geen God was behalve in Israël (vers 15).

Naäman was boos en voelde zich diep gekwetst. Daar klonk zijn bevel tot de wagenmenner: Wend de teugel! Terug naar huis! Het zal een poosje stil zijn geweest in de stoet die terugkeerde in noordelijke richting en afdaalde van het gebergte van Samaria. Misschien gebeurde het op een stopplaats niet ver van de Jordaan, dat de dienaren van Naäman de moed kregen hun heer aan te spreken (vers 13). Ze deden dat met veel tact en met het nodige respect. Ze eerden hun overste als een vader. Het was een ongevraagd advies dat zij gaven, maar het was heel nuchter en gezond. Als de profeet iets moeilijks had opgedragen, zou Naäman dat dan niet hebben gedaan? Zou hij niet alle middelen hebben aangewend om weer gezond te worden? Nu had de profeet echter een simpele opdracht gegeven: 'Was u en gij zult rein worden'. Waarom dan niet geluisterd naar die eenvoudige woorden van de man Gods?

Nieuw leven in Christus

Het pleit voor Naäman dat hij wilde luisteren naar de woorden van zijn ondergeschikten. Hij was niet eigenwijs: 'Zo klom hij af, en doopte zich in de Jordaan zevenmaal, naar het woord van

de man Gods' (vers 14a). Toch zal het wel heel moeilijk voor hem zijn geweest om zich zo te vernederen ten aanschouwen van zijn minderen. Hij moest van zijn hoge wagen afdalen, zijn kleren afleggen en om zo te zeggen ondergaan in de Jordaan. Maar hij deed het, hoewel er niets overbleef van zijn grootheid en voornaamheid.

Bovendien deed hij het niet alleen om zijn knechten een plezier te doen. Hij luisterde niet slechts naar hen, maar hij gaf gehoor aan het woord van de man Gods, zoals ons vers zegt. Wij krijgen hier aanschouwelijk onderwijs met betrekking tot de weg van het heil. Wij moeten ons bewust worden van onze eigen geringheid, onze zondigheid, onze 'melaatsheid'. Wij moeten onszelf vernederen voor Gods aangezicht en afdalen van de 'hoge wagen' van onze natuurlijke trots en zelfingenomenheid. Wij moeten heel klein worden voor God en de weg gaan die Hij ons wijst in Zijn Woord.

De Goddelijke remedie is dat wij onze zonden belijden, de oude mens afleggen en afdalen in de doodsrivier. Dat wil zeggen: wij moeten ons in het geloof vereenzelvigen met een gestorven Christus. Er is geen andere mogelijkheid om gered en gereinigd te worden, om nieuw leven te ontvangen. 'Niemand komt tot de Vader dan door Mij', zegt de Heer Jezus (Joh. 14:6).

Naäman was gehoorzaam en dompelde zich zevenmaal onder in de Jordaan (dat betekent: 'de afdalende'). Deze rivier ontspringt tussen de Libanon en de Hermon en stroomt naar de Dode Zee, die ver onder zeeniveau ligt. Dit is een prachtig type van de dood van Christus. Hij daalde immers af van hemelse hoogten en vernederde Zichzelf tot in de dood. Het getal zeven spreekt van volkomenheid en totaliteit. Naäman moest zich zevenmaal onderdompelen in de Jordaan. Hij moest volkomen ondergaan; er mocht niets van de oude mens overblijven. Evenzo zijn wij als gelovigen met Christus begraven door de doop tot de dood. Wij zijn met Hem één geworden in de gelijkheid van Zijn dood (Rom. 6:4-5).

Maar Naäman bleef niet in het watergraf. Hij kwam als een

nieuw schepsel tevoorschijn: '(...) en zijn vlees kwam weer, gelijk het vlees van een kleine jongen, en hij werd rein' (vers 14b). Dat is een beeld van het nieuwe leven dat wij als gelovigen ontvangen hebben. Wij zijn niet alleen met Christus gestorven, maar ook met Hem opgestaan tot een nieuw leven. Daarom kunnen wij als verlost en zingend: 'Daar U bent voor ons gestorven, is het leven ons verworven; en daar U bent opgestaan, kunnen wij in vrijheid gaan'.

Zeven zegeningen

Dit tekstgedeelte (vers 14b) belicht een aantal belangrijke waarheden uit het Nieuwe Testament (min of meer toevallig kom ik weer op het getal zeven uit). Naämans 'doop' in de Jordaan illustreert dat wij:

(1) gereinigd zijn van de zonden en ongerechtigheden die ons aankleefden en ons verontreinigden in het oog van een heilig God (Joh. 13:10; Hebr. 10:22; 1 Petr. 1:22);

(2) verlost zijn van de macht van de zonde, die steeds voortwoekerde in ons leven en die ons te gronde richtte (Rom. 8:2);

(3) opnieuw geboren zijn (Joh. 3:3,5);

(4) levend gemaakt zijn met Christus (Ef. 2:5; Kol. 2:13);

(5) een nieuwe schepping zijn in Hem (2 Kor. 5:17);

(6) de oude mens hebben afgelegd en de nieuwe mens hebben aangedaan (Gal. 3:27; Ef. 4:22-24; Kol. 3:9-10);

(7) voortaan in nieuwheid des levens mogen wandelen (Rom. 6:4).

Het blijkt hier ook weer dat de Schrift meestal spreekt over de *reiniging* van de melaatse, slechts zelden over diens genezing. Evenzo maakt de zonde ons onrein voor God, die te rein van ogen is om het kwaad te zien. De toezegging van de profeet was: '(...) en gij zult rein zijn' (vers 10b). In overeenstemming hiermee lezen wij hier: '(...) en hij werd rein' (vers 14b).

Gespreksvragen

- (1) Bent u bereid om uzelf voor God te vernederen?
- (2) Bent u door het geloof eengemaakt met Christus in Zijn dood en opstanding en hebt u dat tot uitdrukking gebracht in de doop?
- (3) Wandelt u ook praktisch in nieuwheid des levens?

WANDELEN IN NIEUWHEID DES LEVENS

*In dit vierde hoofdstuk zien wij hoe Naäman
na zijn reiniging slechts de ene ware God wilde dienen.
Dat behelst een belangrijke les voor ons,
want als christenen willen wij ook uitsluitend
de levende en waarachtige God dienen en grootmaken.*

Een leven uit dankbaarheid

Wat was Naämans reactie op zijn redding en reiniging? Hij keerde terug om zijn dankbaarheid te tonen (vers 15a). In dit opzicht lijkt hij sprekend op de Samaritaan in Lucas 17, een vreemdeling die ook terugkeerde om God te danken en te prijzen nadat hij gereinigd was van zijn melaatsheid. Dat mogen wij ook doen als verlost. Wij mogen onze Redder te voet vallen en Hem huldigen voor de verkregen verlossing.

Als nieuwe mensen zullen wij ook een nieuwe gehoorzaamheid tonen. Dat zien wij in type ook hier. Er was bij Naäman geen spoor van trots meer te bekennen, toen hij terugkeerde tot de man Gods, hijzelf met zijn gehele gevolg (letterlijk 'leger'). Hij bleef niet op zijn wagen zitten, zoals bij de eerste ontmoeting, maar ging het huis van de profeet binnen. Heel nederig sprak hij over zichzelf als Elisa's dienaar: 'Zie, nu weet ik, dat er geen God is op de ganse aarde, dan in Israël. Neem toch een zegen van uw knecht' (vers 15b).

Naäman had de wáre God leren kennen, de God van Israël, de Schepper van hemel en aarde. Hij erkende dat alle andere goden afgoden waren, die volkomen machteloos waren om te verlossen (vergelijk Jes. 45:20). Deze God wilde hij zijn dank betalen. Daarom bood hij Elisa een geschenk aan. Dat was wel goed bedoeld, maar hij moest leren dat Gods genade *gratis* was. Dat beginsel geldt ook voor ons. Wij kunnen niets betalen voor onze verlossing, niet vooraf en niet achteraf. Het heil in Christus is om niet. De zegen komt alleen van boven.

Daarom wees de profeet een beloning resoluut van de hand. Hij was slechts een dienaar van de levende God en kon niets aannemen voor het wonder van Naämans reiniging. Hoewel deze bij hem aandrang dat hij iets zou aannemen, bleef hij weigeren (vers 16). Dit beginsel geldt ook voor ons: 'U hebt het voor niets ontvangen, geeft het voor niets' (Matt. 10:8). Het getuigt van een verdorven denken als wij de godsvrucht, dit is de dienst van God, als iets winstgevents beschouwen (1 Tim. 6:5). Gehazi was echter zo iemand die het spoor van de waarheid bijster geraakt was, zoals wij nog zullen zien.

Een leven in Gods tegenwoordigheid

Maar Naäman had het hart wel op de juiste plaats. Hij wilde hoe dan ook de God van Israël dienen. Hoewel hij de profeet niets kon betalen voor zijn reiniging, kon hij hem wel iets vragen. Want Naäman wilde echt een nieuw leven gaan leiden. Zo is dat ook met ons. Nadat wij met Christus zijn opgewekt tot een nieuw leven, mogen wij wandelen in de goede werken die God tevoren voor ons heeft bereid (Ef. 2:10).

De legeroverste had de volgende wens: 'En Naäman zeide: Zo niet, laat toch uw knecht gegeven worden een last aarde van een juk muilieren; want uw knecht zal niet meer brandoffer of slachtoffer aan andere goden doen, maar aan de HERE' (vers 17).

Hier hebben wij het bewijs van zijn bekering, de vrucht

van het nieuwe leven dat hij had ontvangen. Als wij ons van de afgoden tot God hebben bekeerd, zullen wij eveneens het verlangen hebben om voortaan alleen de levende en waarachtige God te dienen (vergelijk 1 Thess. 1:9). Dat moet dan wel in overeenstemming met Zijn gedachten gebeuren, op een grondslag die beantwoordt aan Zijn heiligheid – zoals Naäman Hem op reine bodem wilde dienen.

Waarschijnlijk heeft hij van deze last aarde een ‘altaar van aarde’ voor de HERE gemaakt en daarop zijn brandoffers en vredeoffers geofferd (vgl. Ex. 20:24). Reeds de aartsvaders van het volk Israël waren altaarbouwers, zoals wij zien in het boek Genesis. Het dienen van de ware God krijgt gestalte in onze persoonlijke aanbedding, onze persoonlijke handel en wandel, maar ook in onze gemeenschappelijke eredienst. Hebben wij zo’n altaar, waarbij wij de naam van de HERE kunnen aanroepen?

Als christenen hebben wij inderdaad ook een altaar, zoals de Brief aan de Hebreeën duidelijk zegt. Dat is geen letterlijk altaar van aarde, of van koper of goud, maar een ‘altaar’ in de figuurlijke zin van het woord. Wij hebben een plaats waar wij God ontmoeten, of beter gezegd: een Persoon door Wie wij tot God naderen. Christus Zelf is het grote Middelpunt van onze eredienst en door Hem mogen wij vrij tot God naderen (Hebr. 13:10,15). Dienen wij God zo met een dankbaar hart, persoonlijk en gemeenschappelijk? Naderen wij als ‘priesters’ tot Hem? Brengen wij Hem onze dankoffers, onze hulde voor het heil dat ons geschonken is, onze lof voor de verkregen verlossing? Zijn wij ervan doordrongen dat wij onze redding en reiniging alleen aan Hem te danken hebben?

Een leven zonder compromissen

Maar wij zien hier nog iets anders. Zo’n leven uit dankbaarheid zal zeker ook moeilijkheden met zich meebrengen. Wij kunnen

immers niet God dienen én de wereld. De mensen die ons omringen zullen aandringen op het sluiten van compromissen. Naäman had ook zo'n probleem. Hij was zich onmiddellijk daarvan bewust en noemde het eerlijk tegenover Elisa (vers 18). Zijn heer, de koning van Aram, zou vast wel een afgodendienaar blijven. Mocht hij als de lijfdienaar van de koning, die op zijn arm leunde (vergelijk 7:2), de afgodstempel betreden? Zou de HERE het hem vergeven als hij zich uit hoofde van zijn functie mee zou neerbuigen voor Rimmon?*

Hij kreeg geen ingewikkeld antwoord. De profeet zei eenvoudig: 'Ga in vrede' (vers 19). Dat betekent niet dat Elisa een dergelijke tweeslachtigheid goedkeurde. Het was onmogelijk om God te dienen én Rimmon, zelfs al gebeurde dit laatste slechts voor de vorm. God wil niet dat een gelovige gemeenschap heeft met de afgoden (1 Kor. 10:14 e.v.). Maar de HERE zou deze moeilijkheid wel op Zijn tijd en wijze oplossen. Daarvan was Elisa overtuigd en daarom kon hij Naäman gerustellen. De bekeerde Naäman kon zijn weg met blijdschap reizen, zoals dat in het Nieuwe Testament zo mooi gezegd wordt van de Ethiopische hoveling (Hand. 8:39). De vrede die hij had gevonden, kon niemand hem ontnemen.

Daarom was dit ook een heel wijs antwoord. Mensen die pas tot bekering en geloof gekomen zijn, moeten geen lange lijst met geboden en verboden voorgeschoteld krijgen. Zij moeten in geloof en vertrouwen hun weg leren gaan. God Zelf zal hen leiden in het rechte spoor en hen helpen om hun problemen tot een oplossing te brengen.

* Rimmon was de god van de Arameeërs en de Assyrische god van de donder. Hij is dezelfde als Hadad (waarvan de naam Benhadad is afgeleid). Soms komen beide namen gecombineerd voor in de volgorde Hadad-Rimmon (Zach. 12:11).

Gespreksvragen

- (1) Hoe brengt u God dank voor de verkregen verlossing?
- (2) Welk 'altaar' hebt u, ik bedoel niet een letterlijk altaar van aarde, of van koper of goud, maar een 'altaar' in de figuurlijke zin van het woord?
- (3) Welke rol spelen mogelijke compromissen in uw leven als gelovige?

GEHAZI'S EINDE

*Nadat wij de genezing van Naäman hebben gezien en
zijn toewijding aan de ware God, moeten wij helaas
ook nog stilstaan bij het ongelukkige einde van Gehazi.
Zijn lot vormt een ernstige waarschuwing voor naamchristenen.*

Gehazi verrijkt zichzelf

Het slot van 2 Koningen 5 vormt de donkere tegenhanger van het verhaal over Naämans reiniging. De hebzucht van Gehazi steekt schrill af tegen de onbaatzuchtigheid van Elisa. De leugens van de dienstknecht doen de oprechtheid van de meester des te sterker uitkomen.

Wij zien hier ook dat God hart en nieren toetst (Ps. 7:10; Jer. 11:20). Hij oordeelt de gedachten en overleggingen van het hart (Hebr. 4:12). Hij brengt zelfs aan het licht wat in de duisternis verborgen is en maakt de raadslagen van de harten openbaar (1 Kor. 4:5). Hij is machtig om naambelijders te ontmaskeren, want Hij weet alle dingen. Zo krijgen wij hier te horen wat Gehazi bij zichzelf dacht en wat voor plan hij beraamde (vers 20). Hij ging uit van de gedachte dat zijn geheim wel verborgen zou blijven. Hij hield geen rekening met de levende God. Wat een misrekening, wat een vergissing, te denken dat hij ongestraft misbruik kon maken van zijn positie en van de autoriteit van de man Gods!

Gehazi viel, gedreven door de begeerte naar geld en goed, van de ene zonde in de andere. Het is een treurig zondenregister van leugen en bedrog, van minachting voor zijn meester en misbruik van diens gezag. Inderdaad, de geldzucht is een wortel van alle kwaad (1 Tim. 6:10). En de hebzucht is afgodendienst (Kol. 3:5). Hij waagde het zelfs te zweren bij de HERE: 'Zo waarachtig als de HERE leeft'. Wat een schaamteloze eed! Gehazi voerde wel een vrome vlag, maar hij zou snel ontmaskerd worden.

De knecht van de profeet had weinig respect voor de handelwijze van zijn heer. Onbegrijpelijk dat zijn meester die Arameeër, die vijand van Israël, zo geheel belangeloos had geholpen. Dat Naäman daardoor de God van Israël had leren kennen en uit genade had leren leven, vond hij kennelijk van minder belang. Het was toch jammer zo'n kans voorbij te laten gaan! Snel erachter aan om dit verzuim goed te maken.

Naäman zag dat iemand hem achterna kwam. Hij sprong van zijn wagen af en vroeg bezorgd: Is het wel? Gehazi had zijn leugen klaar. Er waren twee (arme) profeten bij Elisa gekomen. Nu was de vraag of zij een talent zilver en twee bovenklederen zouden kunnen krijgen. Natuurlijk, antwoordde Naäman. Hij was blij dat hij zijn dankbaarheid ook op deze manier nog kon tonen, en gaf het dubbele van het gevraagde zilver. Met behulp van twee van Naämans knechten droeg Gehazi alles naar de heuvel bij Elisa's huis. Daar nam hij afscheid van de mannen. De schat verborg hij op een veilige plaats (vers 21-24).

Zijn confrontatie met Elisa

Alsof er helemaal niets was gebeurd, ging Gehazi vervolgens als een trouwe dienaar voor zijn heer staan. Elisa stelde een ontdekkende vraag: 'Van waar, Gehazi?' Het was een indringende vraag, zoals wij die wel vaker tegenkomen in de Schrift ('Waar zijt gij?', 'Wat hebt gij gedaan?', 'Van waar komt gij,

en waar zult gij heengaan?' – zie Gen. 3:9; 4:10; 16:8).

Met een laatste leugen probeerde de knecht van de profeet zijn bedrog te bedekken: 'Uw knecht is noch herwaarts noch derwaarts gegaan' (vers 25). Daarop volgde zijn ontmaskering. Elisa had op bovennatuurlijke wijze alles meegemaakt en had gezien wat zich had afgespeeld: 'Ging niet mijn hart mee?' (vers 26a).

Elisa stelde nog een laatste (retorische) vraag: 'Was het tijd, om dat zilver te nemen, en om klederen te nemen, en olijfbomen, en wijngaarden, en schapen, en runderen, en knechten, en dienstmaagden?' (vers 26b). Gehazi dacht inderdaad dat dit de kans van zijn leven was om een beter bestaan te kunnen opbouwen. Hoeveel gelovigen zijn ook nu nog in de ban van de materiële welvaart!

Maar als wij nog een andere, enigszins vrije toepassing van dit vers mogen maken, dan zien wij hier dat Gehazi niet onderkende in welke tijd hij leefde. Hij realiseerde zich niet dat het de tijd was waarin het oordeel voor de deur stond (vergelijk Luc. 12:56). Hij begreep niet dat het beter was om met de man Gods smaadheid te lijden, dan in rijkdom en overdaad te leven. Hoe is dat met ons? Begrijpen wij eigenlijk dat wij leven in de eindtijd? Kennen wij de juiste tijden, zodat wij weten wat Gods volk doen moet (vergelijk 1 Kron. 12:32)? Stemmen wij in met de woorden: 'Uw knecht te zijn is groter ere, dan dat ik over de aard' regere'?

Zijn straf

Gehazi werd gestraft met dezelfde ziekte, waarvoor Naäman genezing had gevonden. Nu hij zich het zilver van Naäman onrechtmatig had toegeëigend, kreeg hij ook diens ziekte. Bovendien was het een collectieve straf (vergelijk Joz. 7:24; Dan. 6:25). De melaatsheid zou altijd in zijn familie blijven (vers 27a).

Daarop verliet Gehazi zijn meester: 'Toen ging hij uit van

voor zijn aangezicht, melaats, wit als de sneeuw' (vers 27b; vergelijk Ex. 4:6; Num. 12:10). Volledig getekend door de ziekte 'ging hij uit van voor zijn aangezicht'. Hij kon niet langer in de nabijheid van Elisa blijven, hoewel hij volgens de wet op de melaatsheid formeel gezien rein verklaard had kunnen worden (Lev. 13:13).

Deze zware straf was in overeenstemming met de ernst van het kwaad dat hij had bedreven:

(1) Hij had zich niet gerealiseerd dat de geldzucht een wortel is van alle kwaad.

(2) Hij had toegegeven aan zijn vleselijke begeerten naar geld en goed.

(3) Hij had de autoriteit van de man Gods misbruikt tegenover Naäman.

(4) Hij had tegenover de profeet gelogen.

(5) Hij had een smet geworpen op het genadekarakter van Gods handelen ten opzichte van een niet-Israëliet.

(6) Hij had geen juist begrip getoond van de 'eindtijd' waarin hij leefde.

Maar wat verschrikkelijk voor iemand die zo dicht bij Elisa had geleefd, om zo weg te moeten gaan uit de tegenwoordigheid van de profeet! Wij weten niet of hij hem ooit weer onder ogen gekomen is. Dit is een ernstige waarschuwing voor naambelijders, voor al diegenen die van huis uit vertrouwd zijn met de 'Man Gods', maar Hem toch niet kennen met hun hart.

Het einde van Gehazi doet denken aan dat wat Paulus, een belangrijke godsmann in het Nieuwe Testament, schreef aan mensen die (uiterlijk) beleden de Heer te kennen: 'Als iemand de Heer niet liefheeft, die zij vervloekt. Maranatha' (1 Kor. 16:22). Zo iemand wacht alleen nog het oordeel, het eeuwig verderf, de verwijdering voor altijd van het aangezicht van de Heer.

Gespreksvragen

(1) Bent u echt een gelovige? Hoe weet u dat (verg. 2 Kor. 13:5)?

(2) Is uw hart ten diepste nog gericht op de afgoden? Realiseert u zich dat u dan evenals Gehazi verwerpelijk bent?

(3) Of zoekt u met een oprecht hart de nabijheid van Christus, de ware Man Gods?

Andere werken van dezelfde auteur:

Abba, Vader

De rijkdommen van Gods Vadernaam

Strijd de goede strijd van het geloof

Een plaatsbepaling in de geestelijke strijd

Ontmoetingen bij de Bron

Bronnen in de boeken van Mozes en hun betekenis

Zalig!!

Over de 'zaligsprekingen' in het boek Openbaring

Beloften voor overwinnaars

Veertien beloften van Christus in Openbaring 2 en 3

De Maaltijd van de Heer

Het Avondmaal in Bijbels perspectief

Lichtende Sterren

Lessen uit het leven van de aartsvaders

Simson, verliezer of winnaar?

Simson als type van Christus

De Bron bij Berseba

Putten uit de bron van de eed

Op Weg naar het Beloofde Land

Pleisterplaatsen voor pelgrims

Van Aangezicht tot Aangezicht

Voorvallen uit het leven van Mozes, de man Gods

Johannes, de geliefde discipel

Zoals wij hem vinden in het Evangelie naar Johannes

De Grootheid van onze Heer Jezus Christus

Als Koning, Profeet, Priester, Herder en Heiland

Gods Heilsplan

Van eeuwigheid tot eeuwigheid

Christus, de Wijsheid van God

Een overdenking van 1 Korinthiërs 2

In het Begin

Een overzicht van Genesis 1-11

Veilig in de Vrijstad

De betekenis van de vrijsteden in Israël voor de Gemeente van God

Het Visioen van de Almachtige

Bijbelstudies over de zegenspreuken van Bileam

Bethel, Huis van Jakobs God

Reiservaringen van Jakob op weg naar Bethel

Jakobs laatste woorden

De zegenspreuken van Jakob voor zijn zonen en voor de twaalf stammen

Het herwonnen Paradijs

Bijbelstudies over de Hof van Eden en het Paradijs van God

Elia en Elisa, twee profeten op pad

Bijbelstudies over de hemelvaart van Elia en de roeping en taak van Elisa

Writings by Hugo Bouter

CD-ROM Seven Language Files

*Verkrijgbaar bij de christelijke boekhandel,
of bij het distributieadres:*

Johannes Multimedia, Postbus 31, 3940 AA Doorn.

E-mail: johannes.multimedia@solcon.nl

